

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 7. Explicatio Versus quinti. Ad faciendam misericordiam cum
Patribus nostris & memorari testamenti sui sancti. Luc. 1. Agitur hic de
misericordia Dei cum Patribus nostris, & de pacto sive ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Quam quidem libertatem nemo debet desperare, quia quilibet anima quamvis onerata vitij, peccatis in re tita, capta illecebris, exilio captiva, corpore carcerala, luto haerens, infixa limo, affixa membris, confixa curis, dilenta negotijs, contracta timoribus, afflicta dolobus, erroribus vaga, sollicitudinibus anxia, suspitionibus inquieta, & postremo advena in terra inimicorum, juxta Prophetæ vocem, cotinuatam cum mortuis, deputata cum his qui in inferno sunt: tamen habet unde respirare in spem veniæ, in spem misericordiæ queat, imò unde audeat aspirare ad nuptias Verbi, cum Deo inire fœdus societatis, suave jugum amoris cum Rege ducere Angelorum, Italoquitur S. Bernardus ferm. 83. in Cantica.

LECTIO VII. BIPARTITA.

Thema. Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris & memorari testamenti sui sancti. Luc. 1.

De misericordia Dei cum Patribus nostris.

Causa adventus Messie & Redemptionis per incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Ps. 97.

Quantum ad primum, sæpe cum cordis gratitudine hoc memorandum est: Mysterium scilicet incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Luc. 1.

Quantum ad primum, sæpe cum cordis gratitudine hoc memorandum est: Mysterium scilicet incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Luc. 1.

Quantum ad primum, sæpe cum cordis gratitudine hoc memorandum est: Mysterium scilicet incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Tit. 2.

Quantum ad primum, sæpe cum cordis gratitudine hoc memorandum est: Mysterium scilicet incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Gal. 4.

Quantum ad primum, sæpe cum cordis gratitudine hoc memorandum est: Mysterium scilicet incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Ephes. 2.

Quantum ad primum, sæpe cum cordis gratitudine hoc memorandum est: Mysterium scilicet incarnationis divinæ & redemptionis nostræ tamquam maximum omnium beneficium, non esse adscribendum humanis aliquibus meritis, sed in immensam Dei misericordiam esse referendum. Quod ipsum passim sacra Scriptura significat, tam antiqua, quam nova. Ideo David antiquitus oculum lumine prophetico illustratum in hoc mysterium quasi jam peractum figens, canit: Notum fecit Dominus salutare suum, & recordatus misericordie suæ, & virtutis suæ domus Israel Cui novitamenti præcentrix Maria ex Davidica progente orta concinit: suscipis israel Puerum suum, recordatus misericordie suæ. Ultimæ autem voci concordat Zacharias, & musicum quoddam Trio efficit, dum hic subiungit: Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Hanc vero harmoniam audivit S. Paulus unde sæpe in suis epistolis repetit, quod non ex operibus iustitiæ quas fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: quodque propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, misit filium suum unigenitum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Id autem fecit Deus qui dives est in misericordia, ut ostendat gratia suâ, in bonitate super nos in Christo Iesu, ait idem Apostolus.

Secundum quæ sit apud Theologos, an non Sancti

Patres, Patriarchæ scilicet & Prophetæ, alijque iusti antiqui, sua piâ vitâ, suis precibus & gemitibus in cælum porrectis, meruerint incarnationis divinæ mysterium? An non Deipara Maria sanctitate & puritate suâ meruerit ut esset Mater Dei? An non Abraham fide & obedientiâ promeruit, ut ex semine suo Christus nasceretur, & connumeraretur inter progenitores ejus: An non similiter David, ad quem promissio facta est, id promeruisse dicendus per suam pietatem, ob quam am dictus est, Vir secundum cor Dei?

Respondent uniformiter omnes Theologi, nullius merita potuisse de condigno promereri incarnationem divinam. Primo, quia secundum commune axioma Theologorum, Principium meriti, non cadit sub merito: Incarnatio autem est Principium omnis gratiæ omniumque meritorum que in hominibus reperta sunt; ideoque non cadit sub merito eorum. Secundo, quia merita hominum sunt inferioris ordinis, quam unio divinæ naturæ cum humana, quæ est divini cujusdam ordinis, longè sublimioris quam ut merita hominum illam possint attingere per condignitatem cum tali præmio, aut proportionem æqualem cum illo. Nihil enim sublimius cogitari potest, quam hominem fieri Deum, & divinitatem inesse personali illi communicari; quia hoc altius est, quam illi communicari & uniri per visionem aut fruitionem in beatitudine. Tertio, quia Incarnatio Christi est reformativa totius naturæ humanæ, & ideo non cadit sub merito alicujus hominis singulari: quia bonum alicujus parti h. mortis, non potest esse causa boni totius naturæ. Triplex hæc ratio desumpta est ex S. Thoma 3. p. q. 2. art. 11. Ubi hæc expendent Theologi asserunt nec merita Angelorum, nec merita hominum in statu innocentie potuisse de condigno promereri, ut Deus fieret Homo, maxime ob secundam rationem, quia talis unio est altioris ordinis, quam merita cujuslibet creature.

Itaque hoc beneficium divinum omnia alia transcendens beneficia Dei erga creaturam, planè gratuitum est, ejus bonitati se committenti taliter homini, ejusque misericordie & dilectioni adscribendum. Quod quidem & prædestinatum est ab æternitate, & exhibitum est in tempore, ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, quæ & nos particeps effecimus, ut hic canit Zacharias.

Immo sublimitatem hujus mysterij considerantes nonnulli Theologi, quodque maxime gratitutum esse debeant, quia fons est & origo & radix omnis gratiæ hominibus datae, negarunt ullum hic meritum respectu illius reperiri, etiam meritum de congruo, ut nullo modo ex operibus, sed purissimè & plenissimè sit ex gratia. Et hoc quidem verum est, quantum ad prædestinationem & prædestinationem incarnationis, quia ita prædestinatum fuit, & prædestinatum ex meritis illius Dei gratia, bonitate, ac misericordia. Nihil tamen

Immo sublimitatem hujus mysterij considerantes nonnulli Theologi, quodque maxime gratitutum esse debeant, quia fons est & origo & radix omnis gratiæ hominibus datae, negarunt ullum hic meritum respectu illius reperiri, etiam meritum de congruo, ut nullo modo ex operibus, sed purissimè & plenissimè sit ex gratia. Et hoc quidem verum est, quantum ad prædestinationem & prædestinationem incarnationis, quia ita prædestinatum fuit, & prædestinatum ex meritis illius Dei gratia, bonitate, ac misericordia. Nihil tamen

Immo sublimitatem hujus mysterij considerantes nonnulli Theologi, quodque maxime gratitutum esse debeant, quia fons est & origo & radix omnis gratiæ hominibus datae, negarunt ullum hic meritum respectu illius reperiri, etiam meritum de congruo, ut nullo modo ex operibus, sed purissimè & plenissimè sit ex gratia. Et hoc quidem verum est, quantum ad prædestinationem & prædestinationem incarnationis, quia ita prædestinatum fuit, & prædestinatum ex meritis illius Dei gratia, bonitate, ac misericordia. Nihil tamen

Immo sublimitatem hujus mysterij considerantes nonnulli Theologi, quodque maxime gratitutum esse debeant, quia fons est & origo & radix omnis gratiæ hominibus datae, negarunt ullum hic meritum respectu illius reperiri, etiam meritum de congruo, ut nullo modo ex operibus, sed purissimè & plenissimè sit ex gratia. Et hoc quidem verum est, quantum ad prædestinationem & prædestinationem incarnationis, quia ita prædestinatum fuit, & prædestinatum ex meritis illius Dei gratia, bonitate, ac misericordia. Nihil tamen

Immo sublimitatem hujus mysterij considerantes nonnulli Theologi, quodque maxime gratitutum esse debeant, quia fons est & origo & radix omnis gratiæ hominibus datae, negarunt ullum hic meritum respectu illius reperiri, etiam meritum de congruo, ut nullo modo ex operibus, sed purissimè & plenissimè sit ex gratia. Et hoc quidem verum est, quantum ad prædestinationem & prædestinationem incarnationis, quia ita prædestinatum fuit, & prædestinatum ex meritis illius Dei gratia, bonitate, ac misericordia. Nihil tamen

Immo sublimitatem hujus mysterij considerantes nonnulli Theologi, quodque maxime gratitutum esse debeant, quia fons est & origo & radix omnis gratiæ hominibus datae, negarunt ullum hic meritum respectu illius reperiri, etiam meritum de congruo, ut nullo modo ex operibus, sed purissimè & plenissimè sit ex gratia. Et hoc quidem verum est, quantum ad prædestinationem & prædestinationem incarnationis, quia ita prædestinatum fuit, & prædestinatum ex meritis illius Dei gratia, bonitate, ac misericordia. Nihil tamen

An aliqui Sanctorum, mysticè dicuntur incarnationis meruerint.

Nemo de condigno potest promereri ob tres causas

- 1. 2. 3.

Vide Suar 5 p. 2. a. 11. d. 10. sed 7.

Voluit tamen Deus respicere aliquid meritum hominum de congruo in circumstantiis incarnationis Ex-emplum in Abraham. Gen. 22.

vetat dicere cum Sancti Thomae, & alijs Theologis, quantum ad incarnationis executionem, ac celebrationem, & alias circumstantias temporis, loci, personarumque, de quibus Christus natus est, voluisse Deum respicere aliquid meritum hominum de congruo, sive dispositionem aliquam ex parte eorum, ut admittit S. Thomas. Nec enim hoc obfiscat gratiam Dei, aut ejus imminuit beneficium & misericordiam; nec amore loquendi sacra Scriptura aut Sanctorum alienum est, sic dicere, sic docere.

Nempe congruum erat sive decens, Deum exaudire preces ardentes & gemitus iustorum ad se clamantium, ac desiderijs eorum satisfacere, benedictioneque speciali eos benedicere, qui fide & prompta obedientia sibi obsequerentur. Quapropter dicit Abraham: *Benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obedisti voci meae.* Hae benedictio futura erat per Christum, quem promittebat futurum de semine Abraham. Ergo ibi propter obedientiam reperitur meritum quoddam de congruo, quo Abraham fietet tanta benedictionis haereditas, ut ex ipsius progenie Filius Dei carnem sumeret. Ut tamen quoque sive meritis hominum misericordiam suam magnam hic adesse ostenderet, etiam de peccatoribus nasci dignatus est, ita ut dicit S. Hieronymus: *Notandum in genealogia salvatoris nullam sanctarum assumi mulierum, sed eas quas Scriptura reprehendit: ut qui propter peccatores natus de peccatoribus nascens, omnium peccata deleat. Ipse enim ille est solus sine peccato, de quo S. Fulgentius, lib. 2. ad Trasmondum Regem c. 2. (agens de humana natura peccato corrupta) sic loquitur: Inquirendus fuit unus, cujus esset reformanda munere informanda lumine, confirmanda virtute: ut aequalitas aeterna iustificaret impiam, infirmeret insciam veritas, virtus firmaret in validam.*

In Daniele Prophetia, Dan. 9.

Meritum quoque de congruo reperitur videtur in Daniele, ut acceleraretur Dei incarnatio, quem sic alloquitur Gabriel Archangelus, hujus mysticij Minister specialis: *Ab exordio proecum tuarum ingressus est sermo, ego autem veni ut inducerem tibi quia Vir desideriorum es, tu ergo animam vere sermonem intelligis visionem Septuaginta hebdomadarum abbreviate sunt, ut finem accipiat peccatum, & adducatur iustitia sempiterna, & impletur visio, & propheta, & ungetur Sanctus sanctorum. Quasi dicat: Tu ferventes preces & gemitus obtulisti, ac desideria sancta pro abolendis peccati populis, quod per Christum fieri debere noveras. Quia ergo tu Vir desideriorum es hac in te flagrans desiderio gloriae Dei, desiderio salutis hominum, desiderio liberationis populi tui, meritis de caute audire decretum Dei de tempore adventus Christi. Ecce septuaginta hebdomades annorum (conficiebant annos 490.) definita sunt a Deo. Et cum potuisset plures statueret; tamen propter pravita piorum supplicia & desideria, in cordetuo jam collecta, hoc breve tempus constituit, in quo per Christum pec-*

catum debetur satisfactio perfecta, quia ipse erit iustitia & redemptio, & sanctificatio, & ungetur tamquam Sanctus sanctorum, omnes sanctificans sanctitate copiosa, tamquam Fons & Principium sanctitatis omnis.

Sic & meritum de congruo praecesserat in Simeone iusto, ut responsum acciperet a Spiritu S. In Simeone visum se mortem, nisi videret Christum Dominum, & certior fieret ardentia desideria sua de incarnatione Filij Dei jam esse adimpleta; ipse enim magnopere expectaret redemptionem Israel, nec congruum erat suo ut fraudaretur desiderio. Fecit ergo Deus misericordiam cum Daniele, fecit misericordiam cum Simeone ostendens illis tempus quo illud adimplebatur. *Ostende nobis misericordiam tuam, & saluta eum da nobis.* Fecit autem hanc cum ipsis misericordiam, tamquam cum Patribus nostris, ob fidem eorum specialem, & ob fervorem desiderij eorum; ideoque meritum de congruo in ipsis adfuit, quod misericordiam istam attraheret, adeo pia nimirum petitio, adeo pia & fervens dispositio.

Similiter dicimus, quod David pietate sua de congruo promeruit, ut inter Progenitores Filij Ioannes, Dei censeatur, & Joannes Baptista, ut Praecursor Baptistae, & Maria, ut Mater Dei exi-eret, quia & sanctitas Davidis, & Joannis a puero quid mconfervata innocentia, & Mariae super omnes pueritas decens fuit dispositio, ut ille Progenitor Christus, iste ejus Praecursor, haec ipsius Mater & Genitrix existeret, & ut misericordiam Deum cum illis faceret, ac mediis illis, tamquam instrumentis electis, misericordia ipsius a progenie in progenies, simensibus eum profunderet, ut canit Maria. Sic ferre loquuntur Sancti Patres, ut Mariam fuisse dignam dicant, quae Mater Dei fieret: quia forma loquendi voluit insinuare, quod dispositio talis in illa fuerit, ut digne, hoc est omnino decenter secundum moralem decentiam, stabiliretur in hoc munere Matris Dei. Non enim volunt quod meritum de condigno in ea fuerit, quo promeretur fieri Mater Dei, quia, ut dicimus, cum hoc altioris fuerit ordinis & gradus quam merita humana, meritum de condigno non potuit reperiri in respectu illius; sicut nec respectu hypostaticae unionis, quam attingit haec maternitas. Sic intelligendus est S. Anselm. I. de laud. Virg. c. 8. dum dicit. *Sanctissima puritas purissima & sanctitatem transcendens, incomparabili sublimitate hoc promeruit, ut reparatrix parati orbis plenissime fieret.* Sic etiam intellige quod Bernardus Senensis ser. 51. dixit. *Virginem es a quo confosuit Angelo nunciante, plus meruisse quam omnes Angelos & Homines aetibus suis.* Id enim non videtur aliter verum, quam fuerit tunc ultima dispositio ad maternitatem Dei per illum actum; quae tamen dispositio non fuit meritoria illius de condigno, sed tantum de congruo: nec enim hic actus aequalitatem omnimodam habuit ad talem digni-

tatem, nec illius habuit promissionem in hac conditione fundatam; maximam tamen habuit decantiam ex ordinatione Dei. Hæc est utriusque Theologorum sententia, ac ipsius S. Thom. 3. p. q. 2. art. 11. in fine. Propterea etiam Maria Deifera in suo Cantico totum quod in se gestum est, dum concepit filium Dei, potentia & misericordia Dei adseribit, quia ancilla sua humilitatem; hoc est, vilitatem & indignitatem respexit. Et fecit magna qui potens est, recordatus misericordiam suam. Quam etiam misericordiam cum Patribus factam decantat hic Zacharias ut diximus.

Quæri & hic posset, cur misericordiam Deus fecerit cum primo homine peccante, & cum eius progenie, cum Angelo autem & eius confortibus in peccato unico deprehensis, non usus fuerit misericordia, sed iudicio & iustitia rigorosa, eos addicens in momento pœnis sempiternis, sine ulla spe veniæ vel misericordiae? Sed hæc de re egimus, & plures attulimus rationes, tum in Horto Pastorum tract. 1. lect. 4. tum etiam in Rationali Evangelizantium, tract. 1. lect. 22. Quæ ibi dicta sunt, huc referri possunt, & oportune tractari, ideo non repetimus. Hoc solum dicimus: Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine. Misericordiam quam fecisti cum Patribus nostris; iudicium quod fecisti cum inimicis nostris, & cum his qui nunc oderunt nos, quia misericordiam adepti sumus, & in eorum locum successi.

Sed prosequamur textum nostrum; & cum dixerimus primam causam advenus Messia: hic insinuatam à Zacharia Propheta, fuisse ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris, simulque nobiscum: addamus & secundam de fidei promissione & pacto cum illis, quo eos dignatus est Dominus, quasi se volens ultro obstringere, ut & hoc promissum & pactum possent ei supplices representare, sicque cum iugere. Hæc de re agitur, cum dicitur fecisse redemptionem plebis suæ, non solum ad faciendam misericordiam, cum Patribus nostris, sed etiam ut se memorem ostenderet testamenti sui sancti. Hæc enim sunt verba nostri Prophetæ: Et memorari, &c.

PARS II.
Et Memorari
Testamenti sui sancti.
De pacto
sive testimonio
Patris
nostris.

Allegat ergo Zacharias pactum & testamentum, sive promissum Dei de mittendo Messia, cuius tandem videtur recordatus, dum cum militi ad liberationem populi. Non quod illius pacti & testamenti posset oblivisci, sed quia se gerebat quasi immemor, dum tandem tardare videretur. Et hoc pactum ac testamentum sæpius illi representabant lachrymosis vocibus: sed sciebat ipse tempus, & ideo promissum suum implevit in plenitudine temporis, adimpletamque est illud: *Transiit Dominus miserere Sion, quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.* Plal. 136. Alia lectio habet, *quia venit pactum*; tempus scilicet pacti adimplendi, & promissi advenit, & tunc non defuit.

Itaque beneficium incarnationis divinae & rationis Evangelii.

demptionis humanæ non solum tribuit Zachariae Propheta misericordiam divinam, sed & promissioni quam antiquis fecerat Patribus is qui prima Veritas est, qui nec poterat falli, nec fallere. Quapropter passim facris in litteris tribuitur iunctim misericordiam & veritati, sine veritati Dei. Sic enim dixit David: *Recordatus est misericordiam suam, & veritatem suam domui Israel.* Plal. 79. Et eleganter dixit Pl. 84. agens de hac incarnatione: *Misericordia & veritas obvia veniunt sibi, iustitia & pax osculatae sunt. Veritas de terra orta est, & iustitia de caelo prospexit. Et enim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum.* Quali diceret: Misericordia Dei erga homines, & eius veritas seu veracitas in præstantis promissis, obviaerunt sibi, & simul concurrerunt, ut hominibus beneficerent, & promissum Redemptorem, & redemptionem mittant. Quomodo conspirantque invicem ad opus illud admirabile incarnationis & salutis hominum. Idem quoque concluderunt, dato mutuo osculo & manu, initar Sororum bene concordantium, Iustitia divina & Pax, sive benevolentia divina; iustitia quam servat in promissis, & benevolentia qua nos hic amat, ut Pacem, hoc est omnia prospera nobis efficiat. Hinc autem factum est, ut mox Veritas, sive Veracitas Dei: progerminavit fructum suum de terra, promissum scilicet Messiam, cum copia bonorum omnium. Et iustitia quæ diu irata latuerat, jam placato vultu de Cælo prospexit in terram, dans illi benignitatem, sive eam secundans rore cælestis benedictionis. Sic Terra nostra, Terra virginea, dedit fructum desideratum à tot sæculis, Salvatore scilicet mundi, & eius salutem. Vide Sancti Augustinum in hunc locum. *O felix obviatio Misericordiam & Veritatis divinae ad salutem nostram procurandam! O felix nobis amplexus & osculum Iustitiæ & Pacis in idem conspirantium!* Rememoremus crebro hanc Misericordiam & Veritatem, hanc Iustitiam & Pacem de Cælo respicientem; & salutem nostram prospicientem. Rorem divinitatis de Cælo in terram defluentem consideremus & Terram nostram dantem fructum suum; fructum illum de quo dicitur: *In illa die erit germen Domini in magnificentia & gloria, & erit fructus terre sublimis, & exultatio his qui fuerint de Israel.* Hæc consideratio nostrum excitet amorem erga Deum, cuius perfectiones omnes nostram procurant concorditer salutem: quia licet Iustitia & Misericordia sibi adversari quandoque videantur, quia Iustitia petit ultionem, Misericordia compassionem, tamen Iustitia etiam nos plectens, vult ut ad cor revertamur, vultque nos redire ad Misericordiam, & ad eam refugium habere.

Audi quod hæc de re legi in Vita S. Dominici, l. 3. cap. 2. Quidam Bononia Vir litteratus, sed vanitatis saeculi deditus, quadam visione cælesti sibi immixta fuit illustratus. Vidit ipse in campo valida se tempestate circumdatum, coactumque fugere ad domunculas aliquas ibi vicinas. Cum ad primam pervenisset,

Exemplum
docetur,
quod per
misericordiam
docetur in
gressus,
perve-

pervenisset, & janua esset clausa, pulsata, petiq; in-
 roravit. At Hera domus dicitur responder: *Ego*
lustrata hic habito, non potes hic ingredi, cum sis im-
justus. Ille dolens, ulterius pergit, & scallas pulsata e-
des, ut recipiatur. Sed iterum pro responso audit
ab Hera domus: Ego veritas hic habito, nec te admitt-
to, non enim liberat Veritas se non amantem, oditque
Vanitatem. Videt tertias ades, & angustiatas ad il-
las currit, pulsataque. Sed rursus ei Hera domus:
Pax ego sum, non est autem pax impiis, sed hominibus
bona voluntati. Verum quia apud me sunt cogita-
iones pacis, & non afflictionis, do tibi salubre consi-
lium: ultra me degi. Soror mea Misericordia, qua
semper miseris fert opem, accede ad eam, & fac quod
juste est. Dum autem appropinquaret ad eam occurrit
illi Misericordia & dixit: Si vis servari à tempesti-
te, veni templum Sancti Nicolai, ubi Fratres Prædica-
tores figunt sedem. Ibi in venies stabulum penitentia,
præsepe continentia, doctrina pabulum, asinum simp-
licitatis cum bove discretionis. Ibi quoque repo-
riti Mariae illuminantem Joseph proficientem. Te-
sum te salvantem. Evigilat homo, ruminat omnia;
sequitur consilium datum, venit, & prout recipi in
cætum Religiosorum, idque impetrat eum gaudio.
 Ita ibi.

NOTA.
 Deus ex
 parte sua
 nunquam
 desit, nisi
 ex homi-
 nis desi-
 derio sibi.

Uterius notandum in eo quod dicit Zacharias
 Deum fuisse memorem testamenti & promissi sui,
 nunquam eum desisse ex parte sua, si homo non
 desit etiam ex sua. Testamentum sive pactum in-
 ter duos fit, & ex utraque parte aliquid solet pro-
 mitti, vel requiri. Sic promittit nobis Deus vitam
 æternam, si debitorum ei obsequium perolverimus, ex
 parte autem sua non desit. Si ei non defuerimus,
 Sic anima religiosa promittit obedientiam pauper-
 tatem, castitatem, & ei superiores vota hæc accep-
 tantes ex parte Dei promittunt coronam his votis
 correspondentem, nec desit Deus promisso, si im-
 pleatur & voti promissio. Atque antiquitas hoc pa-
 ctum fuit cum populo Israelitico figuram gerente
 populi Christiani: *Eratis sibi Dominus specialiter in*
Deum, sicut fuerat specialiter in populum. Sed, eheu
Deus in suis stat firmus promissis, nos vero quam
fragiles, quam instabiles sumus! Quam facile de-
clinamus ad Deos alienos, & Deo rebelles sumus,
instar populi antiqui, dum propria voluntati servi-
mus, & vitis adhaerescimus, passionibusq; propriis
tamquam idolis, atque in hoc etiam Dæmoni hosti
eius iurato obsequimur. Attendite ergo quisquis Ke-
ligiosus es, an fides promissis, Magna promissis, ma-
gna promissa sunt sibi. Servos hæc, suscipies ad illa, ut
menabat suos S. Franciscus. Attendite & tu Sacerdos
aut Ecclesie obsequio quisquis est consecratus. Si
hic Dominus fuerit Pars hereditatis tua, & calcu-
rum, ut promissis, ipse in futuro restituet heredita-
tem tuam tibi. Attendite denique, quisquis Christia-
nus es, quicquid in baptismo promissis, & serva il-
lud, nec Deus illatenus sibi desit: quia memora-
bitur testamenti sancti sui, si & tu illius pacti & te-
stamenti memor fueris, & studiose adimpleveris.

Sed & in alijs quibuslibet promissis fidelis est
 Dominus, licet tardare videatur, sive per se promi-
 serit, sive per os servorum suorum. Non vult ut de-
 finiamus metas & tempora & momenta, quæ in
 sua possit potestate, quæ nec vult nos nosse.
 Non vult nos animo deicere, si tardare videatur
 in sua promissione. Quandoque tempus definitum
 ponit, & non possumus aberrare. Sic Daniel po-
 fuerat. *Hebdomades septuaginta.* post quas Christus
 venturus esset, & absque dubio hoc tempore de-
 finito venit, quantumlibet disputent Interpretes, à
 quo initio hebdomades hæc sint inchoandæ, quam-
 vis etiam obscurius dictum sit Hebdomades 70. futu-
 ras, & de Hebdomadibus annorum intelligen-
 dum sit. Annorum verò, an Solarium, an Lunarium?
 Hoc iterum citationi nostræ voluit Deus reli-
 ctum. Sic sæpe Deus, ut nostram probet patientiam
 & fiduciam, aliquid relinquere obcuratitas, in his
 quæ promittit, vel per se, vel per Angelos, vel per
 cæcos servos suos.

Sic Angelus Josephum monet, ut peritum de-
 ducat in Ægyptum a facie Herodis furens: sed de
 tempore reverentis nihil desinit. Hoc solum addit
Uxore quoque dicam tibi. In certitudine ergo temporis
 in exilio ærumnoso duraturi, patientia & fiducia
 Joseph erat comprobanda.

Sic quoque de S. Cassio Episcopo Narniensi re-
 ferri S. Gregorius, quod cum operarius foret inde
 festus Dei gloriam ac aliorum salutem promovendo
 nocte ejus Presbytero in visitu adhibiti Dominus,
 & dixit: *Vade dic Episcopo viro, age quod agis, opti-*
rare quod operaris, non cesset pietas tua, non cesset ma-
ritas tua. Natali Apostolorum venies ad me, & vesti-
buaria sibi mercedem. Ecce pactum factum Domini-
cum Sancto suo. Nec tesellit eum Dominus. Li-
cet enim proximo Natali Apostolorum eum nec-
dum Dominus ad mercedem promissam evocavit,
septimo tamen post anno in Natali Apostolorum
oblato sacrificio, quod quotidie cum lachrymis
offerre consueverat, ad lectum properavit, dum-
que Sacerdotes suos servanda dilectionis commo-
nesaceret, & ultimum valediceret, inter sanctæ ex-
hortationis verba exclamavit. Hora est, Moxque
sibi assistentibus dedit linteam quo facies operire-
tur, & illico linteo ante faciem tenso, emisit spiri-
tum.

Neque hic prætereundum quod de imperio ad
 Donum Austriae derivando prædixerat quæ-
 dam sancta mulier instinctu divino, & promiserat
 Comiti Habsburgensi paulo obscurius, dicens, *perium*
 Post Novem. Hoc promiserat ob honorem, *destinatio*
 quem Venerabili Sacramento detulerat, ex equo
 suo ultroneè descendens, ut Sacerdoti illud ad
 agrum in sylvis agentem deferenti illum commo-
 daret, quo aquosa loca & inundantes rivulos per-
 transire valeret. Ipse vero quasi a pedibus, nudato
 capite. Sacerdotem secutus fuerat usque in tuguri-
 um infirmi. Ob hunc, inquam, honorem, no-
 vus ei honor regius promissus fuit, monitusque ut

novenarium numerum observaret. Cum ergo novem hebdomades, novem quoque menses observasset, tandem post novem annos electus est Rom. Rex & Imperator. Sic Deus voluit ejus exercere fiduciam per plures annos; nec suo fecellit tempore.

Demon
Pacta sua
vel non
servat,
aut fal-
lit. Et
V. dicit
in i. pra-
cepto De-
cali. l. 2.

E contra demon pactum quod facit cum hominibus, vel non servat, sed fallit; vel si quandoque adimplet, in eorum adimplet perniciem, quia nihil agit cum illis nisi subdole & ex odio salutis eorum, quantumvis benevole se gerere videatur. Quapropter omne cum illo pactum divina lege est vetitum & humana. Atque etiam ipse, velut Simia Dei habere voluit omnia sua Oracula; sed in quibus falleret ambigua & subdola frequenter praedictione. Notum est illud: *Quidam Romanos vincere possit.* Hinc Reges & Regna, ob stultitiam Principum Astrologos Dæmoni addictos consulunt, sæpe in discrimina & strages sua æquivo-catione, aut ambiguis, aut falsissimis etiam responsis induxit. Unicum exemplum hic accipit ex Sostrate & Sozomano, ex quibus illud refert Baro-nius Cardinalis.

Exempl.

Tempore Valentis Imperatoris anno 370. cum quidam Astrologi, sive potius Magi, per suam, Magicam inquisitionem consulerent Dæmonem, quis post Valentem esset imperaturus? Respondit Dæmon pro more suo obscure quatuor illis litte-ras ostendens, T, e, o, d., addens ex his fore initium nominis illi qui post Valentem esset imperaturus. Rumor hac de re venit ad aures Imperatoris, ipse-que multos interemit quos suspicabatur impetium in valuros Occidebantur tunc Theodori, Theodo-sii, Theo dotti, Teodoli, Eriti, Fausti, ut multi ob periculum nomina à parentibus imposta muta-rent & negarent. Sic decepti Dæmon Astrologos fallaciter, ipsamque Imperatorem, qui postea mi-tere interit.

Distin-
ctio inter
Memorari
testamenti
sui sancti,
distinctionem
inter
Testamen-
tum sanctum,
& Testamen-
tum sancti
sui. Audi
Didacum à
Stella pium
& erudi-
tum, &
Scriptorem:
Testamentum
sanctum est
testa-
mentum
vetus, sed
testamentum
sancti sui,
est
re-
stum san-
ctum Christi
Redemptoris,
quod est
novum.
Sic
David:
Respice
in testamen-
tum tuum.
Hoc illud
est
quod proposuit
per Filium
suum sanctum,
cujus
Zacharias
hic meminit
dicit Dominum.
De quo
& Hieremias:
Ecco dies
veniunt,
& faciam
domini
Israël pactum
novum,
non
secundum
pactum,
quod
populi cum
Patribus
vestris
in die
qua apprehendi
man-
uum eorum,
ut educerem
de terra
Ægypti.
Testa-
mentum
sanctum
sanguinem
habet
hircorum,
tauro-rum,
vitulorum,
nec
liberationem
captivo-
rum:
sed
in novo
sunt
sanguis
Filii Dei,
& liber-
tas
animarum,
sicut
dixit
alter
Zacharias:
Tu in
sanguine
testamen-
ti tui
eduxisti
vinctos
de lacu
in quo
non erat
aqua.
De quo
sanguine
ait discipulis:
Et: est
Zach. 9.
sanguis
novi
testamenti,
qui pro
vobis
est
pro-missus

Advertunt quoque hic aliqui super his verbis. Memorari testamenti sui sancti, distinctionem inter Testamentum sanctum, & Testamentum sancti sui. Audi Didacum à Stella pium & eruditum, & Scriptorem: Testamentum sanctum est testamentum vetus, sed testamentum sancti sui, est re-stantum sanctum Christi Redemptoris, quod est novum. Sic David: Respice in testamentum tuum. Hoc illud est quod proposuit per Filium suum sanctum, cujus Zacharias hic meminit dicit Dominum. De quo & Hieremias: Ecco dies veniunt, & faciam domini Israël pactum novum, non secundum pactum, quod populi cum Patribus vestris in die qua apprehendi manuum eorum, ut educerem de terra Ægypti. Testa-mentum sanctum sanguinem habet hircorum, tauro-rum, vitulorum, nec liberationem captivo-rum: sed in novo sunt sanguis Filii Dei, & liber-tas animarum, sicut dixit alter Zacharias: Tu in san-guine testamen-ti tui eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. De quo sanguine ait discipulis: Et: est Zach. 9. sanguis novi testamenti, qui pro vobis est pro-missus

effundatur in remissionem peccatorum. In vita potest testator aliud instituire testamentum firmius: ideo testamentum sanctum revocatum est, testa-mentumque sancti sui morte testatoris confirmatum est; & ideo irrevocabile est, quia Christi morte fig-natum. Hæc Didacus à Stella.

Moralia

Hic quoque moneri possunt pro morali doctrina, qui testamentum sanctum Parentum suorum obliviscuntur & parvipendunt, dum piis locis & causis quadam legarunt sancte & pie, Filiosque sub hac conditione & pacto hæredes instituerunt, & ipsi hæc negligunt, imò quantum possunt eradunt, & irrita esse volunt. Memor quoque sit omnis Christianus testamentum sanctum facere cum Deo suo, ut cum cogetur corpus terræ reddere, animam Deo & celo possit tradere cum securitate. Hæc tota debet vita sua cogitare, quia hoc negotium negotiorum est finem felicem sortiri, & Deo deposi-tum reddere pretiosum animæ suæ. Hoc est testa-mentum Christiani hominis nunquam oblivioni tradendum. Unicam dedit, unicam repetit. Candidam dedit in baptisate, candidam repetit in morte. Tunc pactum & testamentum, quoddam cum Christo initiatum est; illud in vita servan-dum, in morte consummandum, est. Ergo oportet te, ô Christiane, tempore memorari testamenti tui; quia & Deus tunc vult memorari testamenti sancti sui. O infelix testamentum cuiusdam de quo me-moria sit in lib. de Viris illustribus Ora. Cisterciën-qui quidem corpus suum terræ dabat animam Dæ-moni, uxorisque ac filiorum animas, imò & Con-fessarii, de quo diximus alibi. Sed de hac re fatie. Ad adjuvandum Christianum pro felici testamen-to spiritali, S. Caroli Borromæi extrat libellus plæ-ne utilis.

LECTIO VIII. BIPARTITA.

Thema. *Iusjurandum quod iuravit ad Abraham Patrem nostrum daturum se nobis. Luc. 1.*

Manifestum est ex sacris litteris, Juramen-tum, sive Iusjurandum, quandoque licitum esse, & Deo honorificum. Requirit autem Theo-logi tres condiciones, quali tres juramenti liciti Deo comites, Veritatem, iustitiam, iudicium. Hoc de-ducunt ex illo Hieremias iurabis, vivit Dominus, Christi in veritate in iudicio, & in iustitia. Veritas adest, simul, & quando quis iurat super re vera, iusticia adest, quan-do iurat super re iusta & licita; iudicium adest, cernente quando id facit cum reverentia & discretionè, & non super levire. Quando deest veritas falsique aliquid iuramento asseritur, perjurium vocatur; est ad iura-que gravissimum peccatum divina attrahens ma-mentum ledictionem: *Maledictio venit ad domum jurantis licitum, in nomine meo mendaciter.* ait Dominus Zach. 5. Ierem. 4. Ubi etiam offenditur Prophetæ Volumen volans maledictionem plenum instar falcis acutæ involans in caput impie jurantium. Vide à nobis dicta in